

การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษา

The Development of Supervision Model for Improving the Education Quality of Secondary Schools

จามรี เชื้อชัย¹

Jamaree Chueachai

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ดำเนินการพัฒนารูปแบบการนิเทศ 2 วิธี คือ การประเมินของผู้เชี่ยวชาญและการทดลองใช้ภาคสนาม กลุ่มเป้าหมาย วิธีที่ 1 คือ ผู้เชี่ยวชาญประเมินรูปแบบการนิเทศ จำนวน 7 คน และ วิธีที่ 2 คือ โรงเรียนในสหวิทยาเขตเมืองดอกบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำนวน 7 โรงเรียน ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2 ตัว ดังนี้ ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมและตัวแปรตาม คือ ความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ รูปแบบการนิเทศ แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ และแบบนิเทศการจัดการศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา เรียกว่า SOLE Online Model มี 4 องค์ประกอบ คือ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการนิเทศ และเงื่อนไขความสำเร็จ กระบวนการนิเทศประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) มองตนเตรียมพร้อม (Searching) 2) ล้อมวงบริหารจัดการ (Organizing) 3) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Learning) และ 4) ประเมินและเผยแพร่ผลการปฏิบัติงาน (Evaluating and Extending) มีค่าความเหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและคุณภาพการจัดการศึกษาของการทดลองใช้ภาคสนามอยู่ในระดับมากที่สุดด้วยค่าเฉลี่ย 4.85 และ 4.63 ตามลำดับ

คำสำคัญ (Key Words): รูปแบบการนิเทศ; การนิเทศการศึกษา; การจัดการศึกษา

Received: 2021-01-19 Revised: 2021-01-30 Accepted: 2021-02-03

¹ ศึกษานิเทศก์ วิทยาลัยการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 Senior Professional supervisor, Secondary Education Office Service Area 29. e-mail: jamaree@esdc.go.th

Abstract

This quantitative research aimed to develop an educational supervision model of for improving the education quality of secondary schools. The model developed was based on the expert assessment and field experiment. The targets of the first method were 7 experts evaluating the model and the schools in Muang Dokbou group under the secondary educational service area office 29 for the second one. There were two variables: the independent variable was the educational supervision model and the dependent variable was the suitability of the model. The research instruments were the educational supervision model, the evaluation form and educational supervision form. The statistics used for data analysis were mean and standard deviation. The research results showed that the supervision model for improving the education quality of secondary schools was called SOLE Online Model. There were 4 elements: the principle of the model, the purpose of the model, supervision process, and condition for success. The processes consisted of 4 steps: 1) searching 2) organizing 3) learning) and 4) evaluating and extending. The model developed according to the expert assessments and the field trial was found at the highest level of suitability with mean values 4.85 and 4.63 respectively.

Key Words: Supervision Model; Educational Supervision, Educational Management

บทนำ (Introduction)

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545) และฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2553) การศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สามารถอยู่ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษา จึงต้องมีความหลากหลาย ตอบสนองความต้องการของนักเรียนทุกกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีหลักการ 3 ประการคือ 1) กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทางด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและโรงเรียน 2) การบริหารโดยคณะกรรมการ มีหน้าที่กำหนดนโยบาย วางแผน กำกับ ดูแล ติดตาม ส่งเสริม สนับสนุน และประเมินผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน และ 3) การมีส่วนร่วมของสังคมในการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ, 2545)

จากการศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นด้านการนิเทศการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า โรงเรียนดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามงาน ในลักษณะวิธีการที่ยึดหยุ่นตามสถานการณ์ ด้วยวิธีการสังเกต ไม่ได้ใช้กระบวนการเชิงระบบหรือเครื่องมือที่มีคุณภาพ และเน้นสะท้อนผลชมเชยให้กำลังใจ และครูมีความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการเรียนรู้น้อย 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ พบว่า โรงเรียนนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ดำเนินงานหรือพัฒนางานน้อย ทั้งระหว่างผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มงาน เพื่อนครูในโรงเรียน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้นิเทศและผู้รับผิดชอบงานไม่เปิดใจสะท้อนผลเพื่อการพัฒนา 3) ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า โรงเรียนพัฒนาบุคลากรไม่ทั่วถึง และโรงเรียนพัฒนาบุคลากรด้านการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้แต่ไม่กำกับ ติดตามผลการพัฒนาเชิงระบบ และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนหลากหลายแต่ไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงหรือความต้องการของผู้เรียน นอกจากนี้ ยังพบความต้องการพัฒนา ดังนี้ พัฒนาคู่มือและเครื่องมือการนิเทศการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ครอบคลุมและชัดเจน พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาทั้งระบบด้วยรูปแบบการนิเทศแนวใหม่ และนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม และ พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนาหรือวิจัยชั้นเรียนและนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29, 2563; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

ในการยกระดับคุณภาพการศึกษานั้น จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการบริหารการจัดการศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้ และกระบวนการนิเทศการจัดการศึกษา โดยบูรณาการขับเคลื่อนแบบมีส่วนร่วมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล และหน่วยสำคัญที่ผลักดันให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพคือผู้นิเทศ ซึ่งเป็นผู้สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงาน นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา ให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ตลอดเวลา เพราะอยู่ใกล้ชิดกันและสามารถทำงานดำเนินไปจึงจุดมุ่งหมายโดยไม่ขาดความต่อเนื่องด้วยสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า การนิเทศการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศอย่างเป็นระบบ ในการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน แนะนำ ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพด้วยการขับเคลื่อนการดำเนินงานเชิงระบบด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในแนวโน้มที่ดี (ศรัณย์ภัทร์ อินทรัชชาทรัพย์, 2558; วันชัย อยู่ตรง, 2560; ณัฐชา จันทร์ดา, 2561; ศิริวรรณ เมืองประเสริฐ, 2561)

จากความเป็นมาและความสำคัญข้างต้น การยกระดับคุณภาพการศึกษา หรือการพัฒนา
งานในหน้าที่ จำเป็นต้องอาศัยการทำงานร่วมกันระหว่างศึกษานิเทศก์หรือผู้นิเทศซึ่งหมายถึง
บุคลากรที่ได้รับมอบหมายจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้รับการ
นิเทศซึ่งเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องที่ปฏิบัติหน้าที่จัดการศึกษา
ในโรงเรียน ด้วยทิศทางและเป้าหมายการขับเคลื่อนงานเดียวกัน ผ่านกระบวนการนิเทศ ติดตาม
และประเมินผลอย่างเป็นระบบและชัดเจน ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการศึกษา
โรงเรียนมัธยมศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการจำเป็นและการเปลี่ยนแปลง เพื่อเป็น
แนวทางสำหรับผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา
สู่คุณภาพผู้เรียนที่ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัด
การศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา
ผู้วิจัยได้นำสภาพความต้องการจำเป็นด้านการจัดการศึกษาซึ่งเป็นผลการวิจัยระยะที่ 1 มาเป็น
กรอบและแนวทางในการสร้างและพัฒนารูปแบบการนิเทศดังกล่าว เพื่อให้รูปแบบมีความเหมาะสม
อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51-5.00$) การดำเนินการพัฒนารูปแบบ 2 ขั้นตอน อธิบายในรายละเอียด
ต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการนิเทศตามการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้เชี่ยวชาญประเมินรูปแบบการนิเทศ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย
ด้านนิเทศการศึกษา ด้านการบริหารการศึกษา และด้านวิจัย ด้านละ 2 คน และ ด้านการวัดและ
ประเมินผลการศึกษา จำนวน 1 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ของโรงเรียน
มัธยมศึกษา

ตัวแปรตาม คือ คือ ความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัด
การศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ การนิเทศสำหรับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 1 ฉบับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัย

2. ประสานผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน และนำส่งเครื่องมือในการทำวิจัยด้วยตนเอง

3. รวบรวมเอกสารส่งคืนจากผู้เชี่ยวชาญได้จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 100

4. วิเคราะห์ความสอดคล้องของเครื่องมือและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการนิเทศ การจัดการศึกษาตามคำแนะนำ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมุ่งความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศการจัดการศึกษาโดยกำหนดระดับความเหมาะสมของรูปแบบไว้ 5 ระดับ ดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (1) นำคะแนนการประเมินรูปแบบของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 คน มาวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผลการประเมินความเหมาะสมในการนิเทศการจัดการศึกษาโดยใช้เกณฑ์คะแนนเฉลี่ยของ บุญชม ศรีสะอาด (2554) และสรุปข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศการจัดการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการนิเทศโดยการทดลองใช้ภาคสนาม

กลุ่มเป้าหมาย คือ โรงเรียนในสหวิทยาเขตเมืองดอกบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำนวน 7 โรงเรียน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษา

ตัวแปรตาม คือ คุณภาพของรูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบนิเทศการจัดการศึกษา จำนวน 1 ฉบับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. สำรวจความต้องการของสหวิทยาเขตในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ตามรูปแบบการนิเทศผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ขออนุญาตจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 เพื่อขอ อนุญาตการเก็บข้อมูลในการวิจัย

3. ประสานประสานสหวิทยาเขต และผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขอเก็บข้อมูลวิจัย

4. ประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการสื่อสารออนไลน์และการนิเทศการจัดการศึกษา

5. นิเทศการจัดการศึกษาตามรูปแบบ

(1) โรงเรียนประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของตนก่อนได้รับการนิเทศตามรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

(2) โรงเรียนกำหนดเป้าหมายและจัดระบบดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม

(3) โรงเรียนจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและรับการนิเทศตามรูปแบบ

(4) ประเมินผลดำเนินงานเป็นระยะและสะท้อนผลเพื่อการพัฒนา

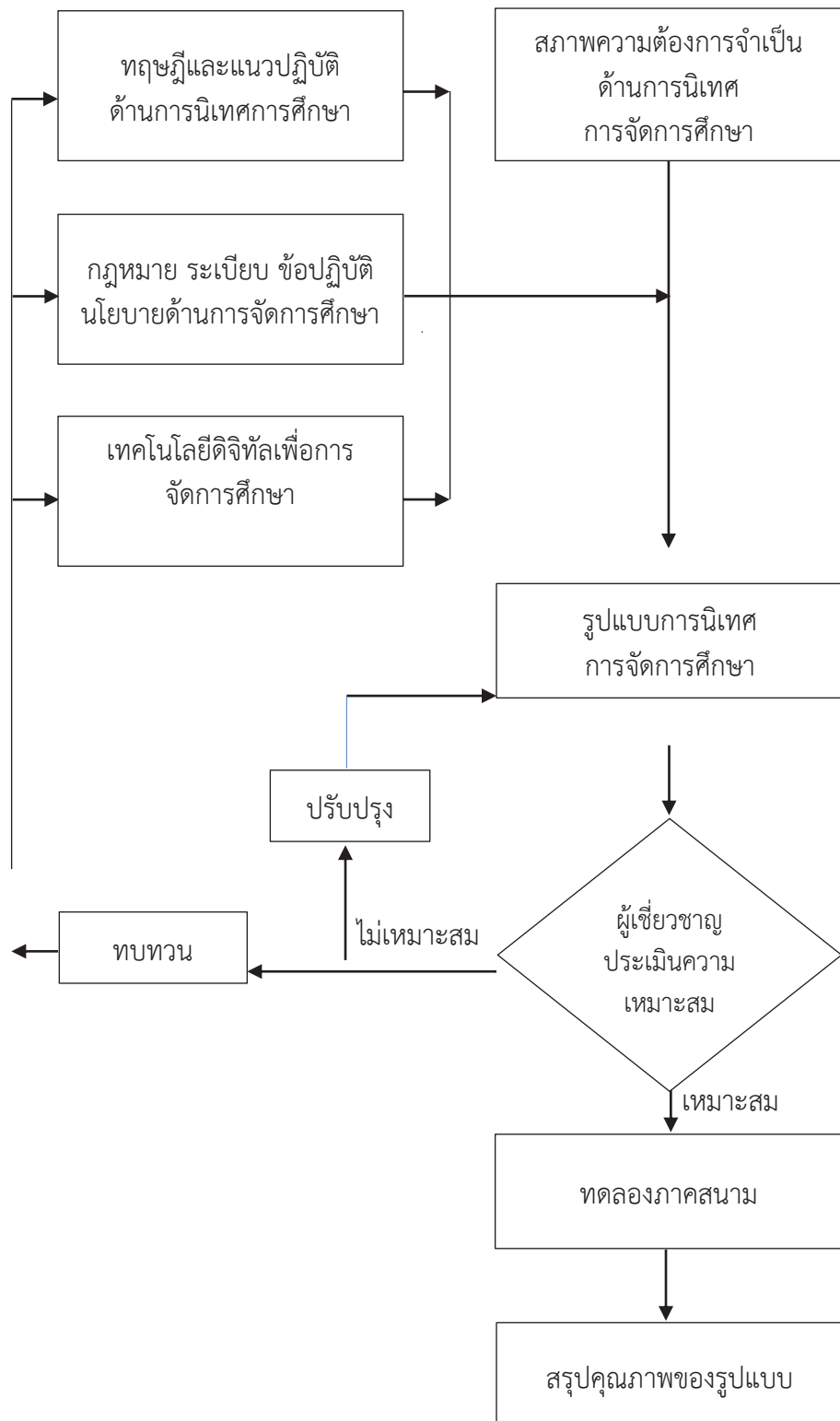
(5) โรงเรียนประเมินการจัดการศึกษาของตนหลังสิ้นสุดการนิเทศตามรูปแบบ

(6) ผู้วิจัยประเมินและตัดสินประสิทธิภาพการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน หลังสิ้นสุดการนิเทศตามรูปแบบ

1) สรุปและรายงานผลประสิทธิภาพของรูปแบบในตอนของการทดลองใช้ภาคสนาม

2. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ยึดเกณฑ์การให้คะแนนแบบแจกแจงระดับปฏิบัติ 5 ระดับ ตามคู่มือการนิเทศการจัดการศึกษา และแปลผลการประเมินตามเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด 2554)

สรุปการดำเนินการวิจัยระยะ 2 ซึ่งเป็นระยะของการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ดังภาพ

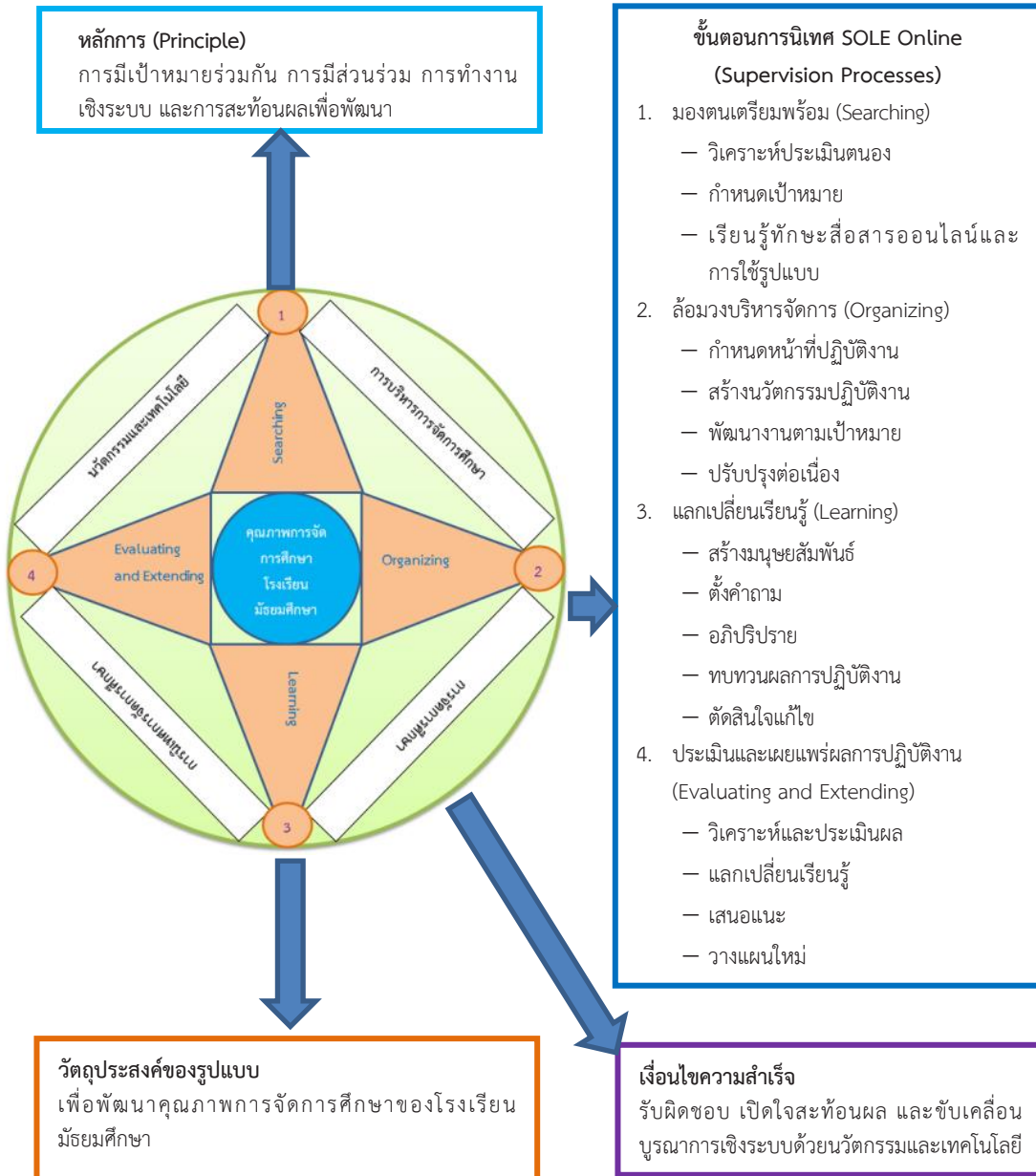
ภาพที่ 1 ขั้นตอนการพัฒนาารูปแบบการนิเทศการจัดการศึกษา

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา นำเสนอรายละเอียด 2 ประเด็น คือ รูปแบบการนิเทศ และคุณภาพของรูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา

รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีลักษณะดังนี้

ภาพที่ 2 รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

จากภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา เรียกว่า SOLE Online Model มี 4 องค์ประกอบ คือ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการนิเทศ และเงื่อนไขความสำเร็จ กระบวนการนิเทศประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ มองตนเตรียมพร้อม (Searching) ล้อมวงบริหารจัดการ (Organizing) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Learning) และประเมินและเผยแพร่ผลการปฏิบัติงาน (Evaluating and Extending)

2. ผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการนิเทศ

ผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการนิเทศ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ผลการประเมินตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และการทดลองใช้ภาคสนาม นำเสนอด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการนิเทศตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ประเด็นการประเมิน	$\bar{X}$	S.D	แปลความ
1. ความเป็นมาของรูปแบบ			
1.1 ความชัดเจนของความเป็นมาและความสำคัญในการพัฒนารูปแบบ	4.71	.48	มากที่สุด
1.2 ความเหมาะสมของการเขียนและการใช้ภาษา	4.71	.48	มากที่สุด
2. ความสอดคล้ององค์ประกอบของรูปแบบ	5.00	.00	มากที่สุด
3. แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานการกำหนดกรอบแนวคิดของรูปแบบ	4.86	.37	มากที่สุด
4. หลักการของรูปแบบ			
4.1 ความชัดเจนของหลักการสามารถนำไปในการนิเทศ	5.00	.00	มากที่สุด
4.2 เน้นกระบวนการนิเทศที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา	4.86	.37	มากที่สุด
4.3 แสดงให้เห็นความเป็นไปได้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของกระบวนการนิเทศ	4.71	.48	มากที่สุด
5. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ			
5.1 สอดคล้องกับหลักการ	5.00	.00	มากที่สุด
5.2 สอดคล้องกับมาตรฐานการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา	4.86	.37	มากที่สุด
5.3 ความเป็นไปได้ในกระบวนการนิเทศในการบรรลุ	4.71	.48	มากที่สุด

ประเด็นการประเมิน	$\bar{X}$	S.D	แปลความ
วัตถุประสงค์			
6. ขั้นตอนการนิเทศ			
6.1 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการนิเทศ	4.71	.48	มากที่สุด
6.2 ความสอดคล้องของแต่ละขั้นตอนแสดงให้เห็นถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบ	5.00	.00	มากที่สุด
6.3 ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในการส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษา	4.86	.37	มากที่สุด
7. เงื่อนไขความสำเร็จ			
7.1 สอดคล้องช่วยให้การนิเทศบรรลุวัตถุประสงค์	4.71	.48	มากที่สุด
7.2 สอดคล้องช่วยให้กิจกรรมในการนิเทศแต่ละขั้นตอนส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา	5.00	.00	มากที่สุด
7.3 ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในรูปแบบการนิเทศ	5.00	.00	มากที่สุด
8. ความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้จริง	4.71	.48	มากที่สุด
รวม	4.85	.20	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการนิเทศตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.85$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71-5.00$)

ตารางที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการนิเทศโดยการทดลองใช้ภาคสนาม

โรงเรียน	ขอบข่ายการจัดการศึกษา				รวม	แปล ความ
	$\bar{x}$					
	ด้านการ บริหารงาน วิชาการ	ด้านการ บริหารงาน งบประมาณ	ด้านการ บริหารงาน บุคคล	ด้านการ บริหารงาน ทั่วไป		
โรงเรียนที่ 1	4.86	5.00	5.00	4.75	4.90	ดีที่สุด

โรงเรียนที่ 2	4.46	4.80	5.00	4.31	4.64	ดีที่สุด
โรงเรียนที่ 3	4.32	4.40	4.60	4.59	4.48	ดีมาก
โรงเรียนที่ 4	4.57	4.40	4.80	4.59	4.59	ดีที่สุด
โรงเรียนที่ 5	4.39	4.40	4.80	3.84	4.36	ดีมาก
โรงเรียนที่ 6	4.89	4.80	5.00	4.91	4.90	ดีที่สุด
รวม	4.64	4.43	4.89	4.57	4.63	ดีที่สุด

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า การจัดการศึกษาของโรงเรียนสหวิทยาเขตเมืองดอกบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.63$) เมื่อพิจารณารายโรงเรียน พบว่า ทุกโรงเรียนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาได้ในระดับดีที่ สุด ($\bar{X} = 4.59-4.90$) ยกเว้นโรงเรียนที่ 3 และโรงเรียนที่ 4 พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาได้ในระดับ ดีมาก ด้วยค่าเฉลี่ย 4.48 และ 4.36 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ใน ระดับดีที่ สุด ($\bar{X} = 4.57-4.89$) ยกเว้นด้านการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.43$)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา เรียกว่า SOLE Online Model มี 4 องค์ประกอบ คือ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการนิเทศ และเงื่อนไขความสำเร็จ กระบวนการนิเทศประกอบด้วย 4 ขั้นตอน 1) มองตน เตรียมพร้อม (Searching) 2) ล้อมวงบริหารจัดการ (Organizing) 3) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Learning) และ 4) ประเมินและเผยแพร่ผลการปฏิบัติงาน (Evaluating and Extending) มีค่าความเหมาะสม ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและคุณภาพการจัดการศึกษาของการทดลองใช้ภาคสนามอยู่ใน ระดับมากที่สุดด้วยค่าเฉลี่ย 4.85 และ 4.63 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับเกณฑ์การแปลคะแนนเฉลี่ยของ บุญชม ศรีสะอาด ซึ่งมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

การที่ได้ข้อสรุปเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัด การศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เรียกว่า SOLE Online Model มีข้อสังเกต ที่สำคัญ ดังนี้ 1) ได้ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และบูรณาการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ การจัดการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา อย่างรอบด้าน และเหมาะสมตามหลักวิชาการ 2) ได้รับการสร้างและพัฒนาตามขั้นตอนของการ พัฒนานวัตกรรมอย่างมีระบบและรัดกุม 3) สอดคล้องกับสภาพความต้องการจำเป็นด้านการจัด การศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง 4) สอดคล้องกับการ เปลี่ยนแปลงทางด้านกฎหมาย ระเบียบ นโยบาย และแนวปฏิบัติ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

ในปัจจุบัน 5) ครอบคลุมการดำเนินการจัดการศึกษาทุกด้าน และแต่ละด้านมีองค์ประกอบและกระบวนการดำเนินงานชัดเจน 6) สะท้อนองค์ประกอบ และกระบวนการนิเทศการจัดการศึกษาเชิงระบบบนฐานของการวิจัย 7) ประยุกต์ใช้ทักษะและเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ ในปัจจุบัน เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แท็บเล็ต และสื่อออนไลน์ ผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์และแอปพลิเคชันต่างๆ เช่น Line, Facebook, Messenger, Zoom, Meet, Loom, Classroom, Docs, Sheets, Slides, Site เป็นต้น มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสาร การปฏิบัติงาน และการทำงานร่วมกัน และ 8) สามารถนำไปใช้พัฒนาการจัดการศึกษาได้

โดยข้อสังเกตทั้ง 8 ประการ สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัย ดังนี้ การนิเทศการศึกษา เป็นกิจกรรมที่ดำเนินไปอย่างมีระบบด้วยบรรยากาศแห่งความร่วมมือ สร้างสรรค์แบบประชาธิปไตย ในการให้ความช่วยเหลือ พัฒนาคน พัฒนางาน ประสานความสัมพันธ์ และสร้างขวัญและกำลังใจ ด้วยอาศัยเทคโนโลยีดิจิทัลมาทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสาร การปฏิบัติงาน และการทำงานสู่การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและคุณภาพผู้เรียนที่ดีในทุกด้าน รูปแบบการนิเทศการจัดการศึกษา เป็นแนวทางที่ช่วยแก้ปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษาได้ดี ในหลายด้าน เช่น ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ดำเนินการนิเทศโดยศึกษานิเทศก์ คณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งสามารถดำเนินการในรูปองค์คณะนิเทศหรือนิเทศเดี่ยวได้ ด้วยรูปแบบการนิเทศ ที่พัฒนาขึ้นได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิดและทฤษฎีการนิเทศการศึกษาและการจัดการศึกษา การศึกษาสภาพความต้องการจำเป็น สังเคราะห์หรือบูรณาเป็นองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศ แล้วนำองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศมาสร้างความสัมพันธ์ กำหนดรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ จัดทำรูปแบบการนิเทศฉบับร่าง เอกสารประกอบรูปแบบการนิเทศ จากนั้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ แล้วทำการปรับปรุงแก้ไข จึงอาจสรุปได้ว่าการพัฒนารูปแบบการนิเทศดังกล่าวมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ นำมาซึ่งคุณภาพที่สามารถนำไปใช้นิเทศเพื่อพัฒนาการจัดการได้ (นพพรพรรณ ญาณโกมุท, 2558; แสงเดือน คงาวัง, 2559; นัยนา ฉายวงศ์, 2560; นิรันดร์ กากแก้ว, 2560; พาสณา ชลบุรีพันธ์, 2560; อนุตรศักดิ์ วิชัยรัตน์, 2560; บุญสุข อินกองงาม, 2561; วิชนีย์ ทศตะ, 2561; ศิลา สงอาจินต์, 2561; วชิรา เครือคำอ้าย, 2562; สุภัจฉรา กาใจ, 2562; ชาครียา ขายเกลี้ยง, 2563) การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศว่าประกอบด้วยอะไร มีโครงสร้าง และความสัมพันธ์กันอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ ปัจจัยหรือตัวแปรต่างๆ ที่กำลังศึกษา ซึ่งออกแบบตามแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และหลักการพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบนั้น ๆ เป็นหลัก ดังพบในงานวิจัยต่อไปนี้ พงษ์ศักดิ์ ทองไชย (2558) ได้พัฒนารูปแบบการนิเทศ ซึ่งมี 2 องค์ประกอบ ได้แก่

กระบวนการนิเทศและปัจจัยเชิงบวกสนับสนุนการนิเทศ เช่น ทักษะและเทคโนโลยีดิจิทัล ขณะที่ พาสนา ชลบุรีพันธ์ (2560) และ วชิรา เครือคำอ้าย (2562) ได้สร้างและพัฒนา รูปแบบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ เงื่อนไข และกระบวนการ นอกจากนี้ยังพบองค์ประกอบ 4 ส่วน ได้แก่ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการนิเทศ และการประเมินรูปแบบ (นพพรพรรณ ญาณโกมุท, 2558; อนุตรศักดิ์ วิชัยรัตน์, 2560; ศิลา สงอาจินต์, 2561) และ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เนื้อหาและสาระสำคัญ กระบวนการนิเทศ การประเมินรูปแบบ และเงื่อนไขความสำเร็จ (ชาคริยา ขายเกลี้ยง, 2563)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามการประเมินของผู้เชี่ยวชาญและการทดลองภาคสนาม มีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ หรือข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาในโรงเรียนด้วยการบูรณาการนิเทศภายในเชื่อมโยงกับการนิเทศภายนอกอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนสามารถนำรูปแบบการนิเทศการจัดการศึกษาดังกล่าวไปแนะนำและส่งเสริมให้ครูปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนควรพัฒนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ให้มีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสื่อสาร เรียนรู้ และพัฒนางาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเปรียบเทียบประสิทธิภาพของรูปแบบการนิเทศแบ่งตามขนาดโรงเรียน
2. ควรพัฒนานวัตกรรมหรือรูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมสภาพการดำเนินงานเฉพาะด้าน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชาคริยา ขายเกลี้ยง. (2563). “รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการวิจัยของครูระดับมัธยมศึกษา”. **วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม**. 6(10), 128.
- ณัฐชา จันทร์ดา. (2561). “การพัฒนารูปแบบการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จังหวัดชลบุรี”.
- ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิพนธ์จิต**. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นพพรพรรณ ญาณโกมุท. (2558). “การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในตามแนวคิดการศึกษาขั้น

- เรียน”. วารสารวิชาการสถาบันการศึกษา. 7(3), 131-134.
- นัยนา ฉายวงศ์. (2560). “การพัฒนารูปแบบการนิเทศตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการวิจัยในชั้นเรียนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1”. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นรินทร์ กากแก้ว. (2560). “รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1”. **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**. 6(1), 86.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 999). กรุงเทพฯ: บริษัทสุวีริยาสาส์น จำกัด.
- บุญสุ่ม อินกองงาม. (2561). “การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในด้านการวิจัยการเรียนการสอนของครูผู้สอน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเครือข่ายการนิเทศกลุ่มจังหวัด เครือข่ายที่ 15”. **วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา**. 12(1), 43-45.
- พงษ์ศักดิ์ ทองไชย. (2558). “การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28”. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. 9(พิเศษ), 363-368.
- พาสนา ชลบุรพันธ์. (2560). “รูปแบบการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- วชิรา เครือคำอ้าย. (2562). “การพัฒนารูปแบบการนิเทศโดยใช้กระบวนการชี้แนะและระบบพี่เลี้ยง เพื่อส่งเสริมศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่”. **วารสารสมาคมนักวิจัย**. 24(1), 127-131.
- วันชัย อยู่ตรง. (2560). “การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2”. **วารสารจันทร์เกษมสาร**. 23(44), 86-94.
- วิชัญ ทศตะ. (2561). “รูปแบบการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก”. **วารสารวิถีสังคมมนุษย์**. 6(1), 131-150.
- ศิริวรรณ เมืองประเสริฐ. (2561). “การพัฒนารูปแบบการนิเทศทางคลินิกแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์”. **วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาส**

ราชนครินทร์. 10(2), 20.

ศิลา สงอาจินต์. (2561). “การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ ของครูตามทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21ของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครตรัง”. วารสารศรีนครินทร์วิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). 10(20), 170.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. (2563). รายงานผลการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2562. อุบลราชธานี : ยงสวัสดิ์อินเตอร์กรุ๊ป.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (13 มกราคม 2563). “การประเมินตัวชี้วัดตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา”. ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : อักษรไทย.

สุภจิรรา กาใจ. (2562). “แนวทางการบริหารปัจจัยที่ส่งผลต่องานนิเทศภายในของโรงเรียนนาโบสถ์พิทยาคม อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

แสงเดือน คงนาง. (2559). “การพัฒนารูปแบบนิเทศ ติดตามประเมินผลงานวิชาการ ของสถานศึกษาโดยใช้บันไดพัฒนา 5 ขั้น (AKACMEA)”. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย. 6(2), 80-83.

อนุดรศักดิ์ วิชัยรัตน์. (2560). “การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2”. วารสารจันทร์เกษมสาร. 23(44), 86-94.